

Planter, Natur og vandmiljø, Økonomi og ledelse

Større effekt af efterafgrøder på marker ramt af tørke

I år er der, i nogle egne af Danmark, flere tørkeramte marker, der formentlig vil give et lavt udbytte. Konsekvensen er et overskud af kvælstof ved høst, og det øger behovet for efterafgrøder – både af hensyn til miljøet og landmandens økonomi.

Viden om

Sådan optimeres etablering af efterafgrøder i 2023

På marker, hvor der høstes et lavt udbytte på grund af tørken, vil der være et overskud af kvælstof efter høst. Risikoen for det øges ved den betydelige nedbør i juli, der sætter gang i omsætningen i jorden. Tidligt etablerede efterafgrøder vil derfor sandsynligvis udvikle sig godt, og have en stor effekt på kvælstofudvaskningen. Samtidig vil eftervirkningen af efterafgrøderne alt andet lige blive større end normalt.

En tidlig etablering af efterafgrøder er afgørende for effekten på udvaskningsrisikoen, men har også andre fordele. En længere vækstperiode betyder nemlig en større næringsstofoptagelse, og det giver en større eftervirkning samt øger kulstofoptagelsen. En større eftervirkning betyder, at du kan spare kvælstof til efterfølgende afgrøde.

Hvordan du opnår en god og tidlig etablering vil afhænge af den enkelte bedrift og forholdene i marken. Som hovedregel vil den sikreste etablering være efter høst, hvor frøet kommer i kontakt med eller ned i jorden. Specielt hvis høsten er tidlig og efterafgrøderne kan sås inden 10. august foretrækkes denne etableringsmetode.

Flere landmænd har også gode erfaringer med etablering inden høst. Denne metode bør foretrækkes, hvis efterafgrøderne ikke kan sås før 20. august. Netop i år, hvor der først har været en lang tørkeperiode i foråret, og dernæst en periode med mere vand, kan høsttidspunktet være markant anderledes end forventet, og man kan overveje om det er relevant at skifte etableringsmetode.

Efterafgrøder kan evt. flyttes mellem marker

I marker som høstes tidligere end planlagt og især, hvis det er på grund af tørke, kan det, hvis markplanen tillader det være relevant at flytte efterafgrøder og alternativer mellem marker. Som noget nyt i 2023 er det muligt at flytte målrettede

efterafgrøder og alternativer mellem ID15-områder inden for samme kystvandopland, hvis der er givet tilsagn i det pågældende ID-15 område. Det vil fremgå af markplanen for målrettet kvælstofregulering kolonne A18 i fællesskemaet, hvilke marker efterafgrøderne kan flyttes til.

Vejledning om tilskud til målrettet kvælstofregulering (lbst.dk)

Status på artsvalg af efterafgrøder i 2023

Det tørre vejr og et eventuelt overskud af kvælstof kan også have indflydelse på artsvalget på den enkelte mark. For at optimere økonomien bør blandinger med kvælstoffikserende arter prioriteres i marker, som er mindst tørkeramte, og kvælstofoverskuddet formodes at være lavt.

De fleste har allerede købt frø til efterafgrøderne, og mange har købt de såkaldte "MFO-blandinger" med olieræddike og honningurt. MFO-efterafgrøderne med krav om 2 arter er dog udgået, og der er ikke længere krav om to arter i en blanding. Det betyder, at du, selvom honningurt ikke egner sig til udspreddning før høst, kan vælge at sprede blandingen i marker med sen høst, hvis det er den blanding man har indkøbt til efterafgrøder.

I gennemsnit af 21 forsøg, var der ikke forskel på eftervirkningen af ren olieræddike og blandingen med olieræddike og honningurt, og da honningurt er relativ dyr i udsæd er økonomien i ren olieræddike bedre end blandingen med olieræddike og honningurt.

Kun meget få landmænd har hidtil benyttet blandinger med kvælstoffikserende arter som alternativ til opfyldelse af efterafgrødekravene. Heller ikke i år lader salget af de kvælstoffikserende blandinger til at være overvældende. Blandingerne er også relativt dyre, og specielt vikken er blevet dyrere, og du bør derfor overveje økonomien i at bruge de kvælstoffikserende blandinger.

I marker, hvor der forventes et stort kvælstofoverskud på grund af tørke og/eller en historik med husdyrgødningstilførsel vil det typisk ikke være rentabelt med de kvælstoffikserende blandinger. Det skyldes, at fikseringen vil være mindre, fordi planterne optager kvælstof fra jorden i stedet for at fikse det.

Hvis du benytter blandinger med kvælstoffikserende arter som alternativ til opfyldelse af de lovpligtige efterafgrødekrav, skal du være opmærksom på at opfylde kravene i lovgivningen.

Emneord

Efterafgrøder

Eftervirkning

Gødningsplanlægning og -regler

+1

Publiceret: 19. juli 2023

Opdateret: 19. juli 2023

Vil du vide mere?

Nanna Hellum Kristensen

Afdelingsleder

SEGES

nhkr@seges.dk

+45 2895 0070

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk